

KPA

Kodeks postępowania
administracyjnego

EgzAdmU

Postępowanie egzekucyjne
w administracji

UstrSądAdmU

Prawo o ustroju sądów administracyjnych

PostAdmU

Prawo o postępowaniu
przed sądami administracyjnymi

6. wydanie

C · H · BECK

TEKSTY USTAW BECKA

Kodeks postępowania administracyjnego
Postępowanie egzekucyjne w administracji
Prawo o ustroju sądów administracyjnych
Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

Polecamy nasze publikacje z zakresu prawa administracyjnego:

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO, wyd. 23

Twoje Prawo

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO, wyd. 28

Teksty Ustaw Becka

Robert Kędziora

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

KodeksSystem

Robert Kędziora

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Krótkie Komentarze Becka

Robert Kędziora

OGÓLNE POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

Akademia Prawa

Barbara Adamiak, Janusz Borkowski

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO, wyd. 11

Duże Komentarze Becka

Marek Bojarski, Wojciech Radecki

POZAKODEKSOWE PRAWO KARNE, Tom I-III

Komentarze Karne Becka

**Kodeks postępowania
administracyjnego**
**Postępowanie egzekucyjne
w administracji**
**Prawo o ustroju sądów
administracyjnych**
**Prawo o postępowaniu
przed sądami
administracyjnymi**

Teksty jednolite
wraz z indeksem rzeczowym

6. wydanie

WYDAWNICTWO C.H. BECK
WARSZAWA 2011

**Kodeks postępowania administracyjnego
Postępowanie egzekucyjne w administracji
Prawo o ustroju sądów administracyjnych
Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi**

6. wydanie
Stan prawny: 11 maja 2011 r.

Redakcja: Aneta Flisek

© Wydawnictwo C.H. Beck 2011

Informacje wydawcy: Tytuły artykułów umieszczone w nawiasach kwadratowych pochodzą od redakcji. Są one, tak jak i przypisy, chronione prawem autorskim.

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i tamanie: Wydawnictwo C.H. Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-3044-0

ISBN e-book 978-83-255-3045-7

Spis treści

Wykaz skrótów	VI
1. Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 168)	1
2. Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji z dnia 17 czerwca 1966 r. (Dz.U. Nr 24, poz. 151)	61
3. Prawo o ustroju sądów administracyjnych z dnia 25 lipca 2002 r. (Dz.U. Nr 153, poz. 1269)	197
4. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz.U. Nr 153, poz. 1270)	213
5. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz.U. Nr 153, poz. 1271)	283
Indeks rzeczowy	289

Wykaz skrótów

Liczby w nawiasach oznaczają pozycję w spisie treści.

EgzAdmU	Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (2)
KPA	Kodeks postępowania administracyjnego (1)
PostAdmU	Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (4)
UstrSądAdmU	Prawo o ustroju sądów administracyjnych (3)
WprowAdmU	Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (5)

1. Kodeks postępowania administracyjnego

z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 168)

Tekst jednolity z dnia 9 października 2000 r. (Dz.U. Nr 98, poz. 1071)¹

(zm.: Dz.U. 2001, Nr 49, poz. 509; 2002, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1387; 2003, Nr 130, poz. 1188; 2004, Nr 162, poz. 1692; 2005, Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682; 2008, Nr 229, poz. 1539; 2009, Nr 195, poz. 1501, Nr 216, poz. 1676; 2010, Nr 40, poz. 230, Nr 167, poz. 1131, Nr 182, poz. 1228, Nr 254, poz. 1700; 2011, Nr 6, poz. 18, Nr 34, poz. 173)

Spis treści

	Art.
Dział I. Przepisy ogólne	1–60
Rozdział 1. Zakres obowiązywania	1–5
Rozdział 2. Zasady ogólne	6–16
Rozdział 3. Organy wyższego stopnia i organy naczelne	17–18
Rozdział 4. Właściwość organów	19–23
Rozdział 5. Wyłączenie pracownika oraz organu	24–27a
Rozdział 6. Strona	28–34
Rozdział 7. Załatwianie spraw	35–38
Rozdział 8. Doręczenia	39–49
Rozdział 9. Wezwania	50–56
Rozdział 10. Terminy	57–60
Dział II. Postępowanie	61–163
Rozdział 1. Wszczęcie postępowania	61–66
Rozdział 2. Protokoły i adnotacje	67–72
Rozdział 3. Udostępnianie akt	73–74
Rozdział 4. Dowody	75–88a
Rozdział 5. Rozprawa	89–96
Rozdział 6. Zawieszenie postępowania	97–103
Rozdział 7. Decyzje	104–113
Rozdział 8. Ugoda	114–122
Rozdział 9. Postanowienia	123–126
Rozdział 10. Odwołania	127–140
Rozdział 11. Zażalenia	141–144
Rozdział 12. Wznowienie postępowania	145–153
Rozdział 13. Uchylenie, zmiana oraz stwierdzenie nieważności decyzji	154–163
Dział III. Przepisy szczególne w sprawach ubezpieczeń społecznych	164–181
Dział IV. Udział prokuratora	182–189

¹ Tekst jednolity ogłoszono dnia 17.11.2000 r.

Dział V. (<i>skreślony</i>)	190–195
Dział VI. (<i>skreślony</i>)	196–216
Dział VII. Wydawanie zaświadczeń	217–220
Dział VIII. Skargi i wnioski	221–260
Rozdział 1. Postanowienia ogólne	221–226
Rozdział 2. Skargi	227–240
Rozdział 3. Wnioski	241–247
Rozdział 4. Udział prasy i organizacji społecznych	248–252
Rozdział 5. Przyjmowanie skarg i wniosków	253–256
Rozdział 6. Nadzór i kontrola	257–260
Dział IX. Opłaty i koszty postępowania	261–267
Dział X. Przepisy końcowe	268–269

Dział I. Przepisy ogólne

Rozdział 1. Zakres obowiązywania

Art. 1.² [Zakres regulacji] Kodeks postępowania administracyjnego normuje postępowanie:

- 1) przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych,
- 2) przed innymi organami państwowymi oraz przed innymi podmiotami, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw określonych w pkt 1,
- 3) w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej oraz między organami i podmiotami, o których mowa w pkt 2,
- 4) w sprawach wydawania zaświadczeń.

Art. 2. [Rozszerzenie] Kodeks postępowania administracyjnego normuje ponadto postępowanie w sprawie skarg i wniosków (Dział VIII) przed organami państwowymi, organami jednostek samorządu terytorialnego oraz przed organami organizacji społecznych.

Art. 3. [Wyłączenia] § 1.³ Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się do:

- 1) postępowania w sprawach karnych skarbowych,

² Art. 1 pkt 3 zmieniony ustawą z dnia 30.08.2002 r. (Dz.U. Nr 153, poz. 1271), która wchodzi w życie 1.01.2004 r.

³ Art. 3 § 1 pkt 2 zmieniony ustawą z dnia 12.09.2002 r. (Dz.U. Nr 169, poz. 1387), która wchodzi w życie 1.01.2003 r.

- 2) spraw uregulowanych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062 oraz z 2000 r. Nr 94, poz. 1037), z wyjątkiem przepisów działów IV, V i VIII.

§ 2. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się również do postępowania w sprawach:

- 1) *(skreślony)*
- 2) *(skreślony)*
- 3) *(skreślony)*
- 4) należących do właściwości polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych,

o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 3. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się także do postępowania w sprawach wynikających z:

- 1) nadrzędności i podległości organizacyjnej w stosunkach między organami państwowymi i innymi państwowymi jednostkami organizacyjnymi,
- 2) podległości służbowej pracowników organów i jednostek organizacyjnych wymienionych w pkt 1,

o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 4. Do postępowania w sprawach wymienionych w § 1, 2 i 3 pkt 2 stosuje się jednak przepisy działu VIII.

§ 5. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może rozciągnąć przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego w całości lub w części na postępowania w sprawach wymienionych w § 2.

Art. 4. [Immunitet] Kodeks postępowania administracyjnego nie narusza szczególnych uprawnień wynikających z immunitetu dyplomatycznego i konsularnego oraz umów i zwyczajów międzynarodowych.

Art. 5. [Pojęcie] § 1. Jeżeli przepis prawa powołuje się ogólnie na przepisy o postępowaniu administracyjnym, rozumie się przez to przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 2. Ilekroć w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego jest mowa o:

- 1) kodeksie – rozumie się przez to Kodeks postępowania administracyjnego,
- 2) *(skreślony)*
- 3) organach administracji publicznej – rozumie się przez to ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej

- (zespolonej i niezespolonej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2,
- 4) ministrach – rozumie się przez to Prezesa i wiceprezesa Rady Ministrów pełniących funkcję ministra kierującego określonym działem administracji rządowej, ministrów kierujących określonym działem administracji rządowej, przewodniczących komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów, kierowników centralnych urzędów administracji rządowej podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów lub właściwego ministra, a także kierowników innych równorzędnych urzędów państwowych załatwiających sprawy, o których mowa w art. 1 pkt 1 i 4,
  - 5) organizacjach społecznych – rozumie się przez to organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organizacje społeczne,
  - 6) organach jednostek samorządu terytorialnego – rozumie się przez to organy gminy, powiatu, województwa, związków gmin, związków powiatów, wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starostę, marszałka województwa oraz kierowników służb, inspekcji i straży działających w imieniu wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty lub marszałka województwa, a ponadto samorządowe kolegia odwoławcze.

Rozdział 2. Zasady ogólne

Art. 6. [Zasada praworządności] Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa.

Art. 7.⁴ [Zasada prawdy obiektywnej] W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Art. 8.⁵ [Zasada pogłębienia zaufania] Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej.

Art. 9. [Zasada udzielania informacji] Organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania admini-

---

⁴ Art. 7 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

⁵ Art. 8 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

stracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Art. 10. [Zasada wysłuchania stron] § 1. Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

§ 2. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną.

§ 3. Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1.

Art. 11. [Wyjaśnianie zasadności przesłanek] Organy administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu.

Art. 12. [Zasada szybkości i prostoty postępowania] § 1. Organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

§ 2. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie.

Art. 13. [Zasada ugodowego załatwiania spraw] § 1. Sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach, mogą być załatwiane w drodze ugody sporządzonej przed organem administracji publicznej (ugoda administracyjna).

§ 2. Organ administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w sprawie, powinien w tych przypadkach podejmować czynności składające strony do zawarcia ugody.

Art. 14. [Zasada pisemności] § 1.⁶ Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów

---

⁶ Art. 14 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 12.02.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 230), która wchodzi w życie 17.06.2010 r.

ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.), doręczanego środkami komunikacji elektronicznej.

§ 2. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

Art. 15. [Zasada dwuinstancyjności] Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne.

Art. 16. [Zasada trwałości decyzji] § 1.⁷ Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.

§ 2. Decyzje mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach.

Rozdział 3. Organy wyższego stopnia i organy naczelne

Art. 17. [Słowniczek] Organami wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu są:

- 1) w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego – samorządowe kolegia odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej,
- 2) w stosunku do wojewodów – właściwi w sprawie ministrowie,
- 3) w stosunku do organów administracji publicznej innych niż określone w pkt 1 i 2 – odpowiednie organy nadrzędne lub właściwi ministrowie, a w razie ich braku – organy państwowe sprawujące nadzór nad ich działalnością,
- 4) w stosunku do organów organizacji społecznych – odpowiednie organy wyższego stopnia tych organizacji, a w razie ich braku – organ państwowy sprawujący nadzór nad ich działalnością.

Art. 18. [Pojęcie] Organami naczelnymi w rozumieniu kodeksu są:

- 1) w stosunku do organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem samorządowych kolegiów od-

---

⁷ Art. 16 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

- woławczych, oraz organów państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych – Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie,
- 2) w stosunku do organów państwowych innych niż określone w pkt 1 – odpowiednie organy o ogólnokrajowym zasięgu działania,
  - 3) w stosunku do organów organizacji społecznych – naczelne organy tych organizacji, a w razie braku takiego organu – Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie sprawujący zwierzchni nadzór nad ich działalnością.

Rozdział 4. Właściwość organów

Art. 19. [Przestrzeganie właściwości] Organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej.

Art. 20. [Właściwość rzeczowa] Właściwość rzeczową organu administracji publicznej ustala się według przepisów o zakresie jego działania.

Art. 21. [Właściwość miejscowa] § 1. Właściwość miejscową organu administracji publicznej ustala się:

- 1) w sprawach dotyczących nieruchomości – według miejsca jej położenia; jeżeli nieruchomość położona jest na obszarze właściwości dwóch lub więcej organów, orzekanie należy do organu, na którego obszarze znajduje się większa część nieruchomości,
- 2) w sprawach dotyczących prowadzenia zakładu pracy – według miejsca, w którym zakład pracy jest, był lub ma być prowadzony,
- 3) w innych sprawach – według miejsca zamieszkania (siedziby) w kraju, a w braku zamieszkania w kraju – według miejsca pobytu strony lub jednej ze stron; jeżeli żadna ze stron nie ma w kraju zamieszkania (siedziby) lub pobytu – według miejsca ostatniego ich zamieszkania (siedziby) lub pobytu w kraju.

§ 2. Jeżeli nie można ustalić właściwości miejscowej w sposób wskazany w § 1, sprawa należy do organu właściwego dla miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące wszczęcie postępowania, albo w razie braku ustalenia takiego miejsca – do organu właściwego dla obszaru dzielnicy Śródmieście w m. st. Warszawie.

Art. 22. [Właściwość organów] § 1. Spory o właściwość rozstrzygają:

- 1) między organami jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem przypadków określonych w pkt 2–4 – wspólny dla nich organ wyższego stopnia, a w razie braku takiego organu – sąd administracyjny,
- 2) między kierownikami służb, inspekcji i straży administracji zespolonej tego samego powiatu, działających w imieniu własnym lub w imieniu starosty – starosta,

- 3) między organami administracji zespolonej w jednym województwie nie wymienionymi w pkt 2 – wojewoda,
- 4) między organami jednostek samorządu terytorialnego w różnych województwach w sprawach należących do zadań z zakresu administracji rządowej – minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 5) (*skreślony*)
- 6) między wojewodami oraz organami administracji zespolonej w różnych województwach – minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 7) między wojewodą a organami administracji niezespolonej – minister właściwy do spraw administracji publicznej po porozumieniu z organem sprawującym nadzór nad organem pozostającym w sporze z wojewodą,
- 8) między organami administracji publicznej innymi niż wymienione w pkt 1–4, 6 i 7 – wspólny dla nich organ wyższego stopnia, a w razie braku takiego organu – minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 9) między organami administracji publicznej, gdy jednym z nich jest minister – Prezes Rady Ministrów.

§ 2.⁸ Spory kompetencyjne między organami jednostek samorządu terytorialnego a organami administracji rządowej rozstrzyga sąd administracyjny.

§ 3. Z wnioskiem o rozpatrzenie sporu przez sąd administracyjny może wystąpić:

- 1) strona,
- 2) organ jednostki samorządu terytorialnego lub inny organ administracji publicznej, pozostające w sporze,
- 3) minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 4) minister właściwy do spraw sprawiedliwości, Prokurator Generalny,
- 5) Rzecznik Praw Obywatelskich.

Art. 23. [Czynności organu] Do czasu rozstrzygnięcia sporu o właściwość organ administracji publicznej, na którego obszarze wynikła sprawa, podejmuje tylko czynności nie cierpiące zwłoki ze względu na interes społeczny lub słuszny interes obywateli i zawiadamia o tym organ właściwy do rozstrzygnięcia sporu.

---

⁸ Art. 22 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 30.08.2002 r. (Dz.U. Nr 153, poz. 1271), która wchodzi w życie 1.01.2004 r.

Rozdział 5. Wyłączenie pracownika oraz organu

Art. 24. [Podstawy wyłączenia pracownika] § 1.⁹ Pracownik organu administracji publicznej podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie:

- 1) w której jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki,
- 2) swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia,
- 3) osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
- 4) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3,
- 5) w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji,
- 6) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne,
- 7) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzędności służbowej.

§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (§ 1 pkt 2), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).

§ 3. Bezpośredni przełożony pracownika jest obowiązany na jego żądanie lub na żądanie strony albo z urzędu wyłączyć go od udziału w postępowaniu, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności nie wymienionych w § 1, które mogą wywołać wątpliwość co do bezstronności pracownika.

§ 4. Wyłączony pracownik powinien podejmować tylko czynności nie cierpiące zwłoki ze względu na interes społeczny lub ważny interes stron.

Art. 25. [Podstawy wyłączenia organu] § 1. Organ administracji publicznej podlega wyłączeniu od załatwienia sprawy dotyczącej interesów majątkowych:

- 1) jego kierownika lub osób pozostających z tym kierownikiem w stosunkach określonych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3,
- 2) osoby zajmującej stanowisko kierownicze w organie bezpośrednio wyższego stopnia lub osób pozostających z nim w stosunkach określonych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3.

§ 2. Przepis art. 24 § 4 stosuje się odpowiednio.

---

⁹ Art. 24 § 1 pkt 5 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

Art. 26. [Wyznaczenie pracownika i organu] § 1. W przypadku wyłączenia pracownika (art. 24) jego bezpośredni przełożony wyznacza innego pracownika do prowadzenia sprawy.

§ 2. W przypadku wyłączenia organu sprawę załatwia:

- 1) w okolicznościach przewidzianych w art. 25 § 1 pkt 1 – organ wyższego stopnia nad organem załatwiający sprawę,
- 2) w okolicznościach przewidzianych w art. 25 § 1 pkt 2 – organ wyższego stopnia nad organem, w którym osoba wymieniona w tym przepisie zajmuje stanowisko kierownicze.

Organ wyższego stopnia może do załatwienia sprawy wyznaczyć inny podległy sobie organ. W razie gdy osobą wymienioną w art. 25 § 1 pkt 2 jest minister albo prezes samorządowego kolegium odwoławczego, organ właściwy do załatwienia sprawy wyznacza Prezes Rady Ministrów.

§ 3. Jeżeli wskutek wyłączenia pracowników organu administracji publicznej organ ten stał się niezdolny do załatwienia sprawy, stosuje się odpowiednio § 2.

Art. 27. [Członek organu kolegiального] § 1. Członek organu kolegiального podlega wyłączeniu w przypadkach określonych w art. 24 § 1. O wyłączeniu tego członka w przypadkach określonych w art. 24 § 3 postanawia przewodniczący organu kolegiального lub organu wyższego stopnia na wniosek strony, członka organu kolegiального albo z urzędu.

§ 1a.¹⁰ Członek samorządowego kolegium odwoławczego podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli brał udział w wydaniu decyzji objętej wnioskiem.

§ 2. Jeżeli wskutek wyłączenia członków organu kolegiального organ ten stał się niezdolny do podjęcia uchwały z braku wymaganego *quorum*, stosuje się odpowiednio przepisy art. 26 § 2.

§ 3.¹¹ Jeżeli samorządowe kolegium odwoławcze wskutek wyłączenia jego członków nie może załatwić sprawy, minister właściwy do spraw administracji publicznej, w drodze postanowienia, wyznacza inne samorządowe kolegium odwoławcze.

Art. 27a. (*skreślony*)

---

¹⁰ Art. 27 § 1a dodany ustawą z dnia 24.09.2009 r. (Dz.U. Nr 195, poz. 1501), która wchodzi w życie 8.12.2009 r.

¹¹ Art. 27 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

Rozdział 6. Strona

Art. 28. [Definicja] Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Art. 29. [Pojęcie] Stronami mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, a gdy chodzi o państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne i organizacje społeczne – również jednostki nie posiadające osobowości prawnej.

Art. 30. [Odesłanie] § 1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych stron ocenia się według przepisów prawa cywilnego, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 2. Osoby fizyczne nie posiadające zdolności do czynności prawnych działają przez swych ustawowych przedstawicieli.

§ 3. Strony nie będące osobami fizycznymi działają przez swych ustawowych lub statutowych przedstawicieli.

§ 4. W sprawach dotyczących praw zbywalnych lub dziedzicznych w razie zbycia prawa lub śmierci strony w toku postępowania na miejsce dotychczasowej strony wstępują jej następcy prawni.

§ 5. W sprawach dotyczących spadków nie objętych jako strony działają osoby sprawujące zarząd majątkiem masy spadkowej, a w ich braku – kurator wyznaczony przez sąd na wniosek organu administracji publicznej.

Art. 31. [Uprawnienia] § 1. Organizacja społeczna może w sprawie dotyczącej innej osoby występować z żądaniem:

1) wszczęcia postępowania,
2) dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu,
jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i gdy przemawia za tym interes społeczny.

§ 2. Organ administracji publicznej, uznając żądanie organizacji społecznej za uzasadnione, postanawia o wszczęciu postępowania z urzędu lub o dopuszczeniu organizacji do udziału w postępowaniu. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub dopuszczenia do udziału w postępowaniu organizacji społecznej służy zażalenie.

§ 3. Organizacja społeczna uczestniczy w postępowaniu na prawach strony.

§ 4. Organ administracji publicznej, wszczynając postępowanie w sprawie dotyczącej innej osoby, zawiadamia o tym organizację społeczną, jeżeli uzna, że może ona być zainteresowana udziałem w tym postępowaniu ze

względu na swoje cele statutowe, i gdy przemawia za tym interes społeczny.

§ 5. Organizacja społeczna, która nie uczestniczy w postępowaniu na prawach strony, może za zgodą organu administracji publicznej przedstawić temu organowi swój pogląd w sprawie, wyrażony w uchwale lub oświadczeniu jej organu statutowego.

§ 6. (*skreślony*)

Art. 32. [Ustanowienie pełnomocnika] Strona może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania.

Art. 33. [Przesłanki i tryb] § 1. Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych.

§ 2. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie lub zgłoszone do protokołu.

§ 3.¹² Pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Organ administracji publicznej może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony.

§ 4. W sprawach mniejszej wagi organ administracji publicznej może nie żądać pełnomocnictwa, jeśli pełnomocnikiem jest członek najbliższej rodziny lub domownik strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do występowania w imieniu strony.

Art. 34. [Wyznaczenie przedstawiciela] § 1. Organ administracji publicznej wystąpi do sądu z wnioskiem o wyznaczenie przedstawiciela dla osoby nieobecnej lub niezdolnej do czynności prawnych, o ile przedstawiciel nie został już wyznaczony.

§ 2. W przypadku konieczności podjęcia czynności nie cierpiącej zwłoki organ administracji publicznej wyznacza dla osoby nieobecnej przedstawiciela uprawnionego do działania w postępowaniu do czasu wyznaczenia dla niej przedstawiciela przez sąd.

---

¹² Art. 33 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 23.10.2009 r. (Dz.U. Nr 216, poz. 1676), która wchodzi w życie 1.01.2010 r.

Rozdział 7. Załatwianie spraw

Art. 35. [Terminy załatwiania] § 1. Organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki.

§ 2. Niezwłocznie powinny być załatwiane sprawy, które mogą być rozpatrzone w oparciu o dowody przedstawione przez stronę łącznie z żądaniem wszczęcia postępowania lub w oparciu o fakty i dowody powszechnie znane albo znane z urzędu organowi, przed którym toczy się postępowanie, bądź możliwe do ustalenia na podstawie danych, którymi rozporządza ten organ.

§ 3. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym – w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania.

§ 4.¹³ Przepisy szczególne mogą określać inne terminy niż określone w § 3.

§ 5. Do terminów określonych w przepisach poprzedzających nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

Art. 36. [Przekroczenie terminu] § 1.¹⁴ O każdym przypadku niezakończona sprawy w terminie określonym w art. 35 lub w przepisach szczególnych organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić stronę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.

§ 2. Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu.

Art. 37. [Uprawnienie strony] § 1.¹⁵ Na niezakończona sprawy w terminie określonym w art. 35, w przepisach szczególnych, ustalonym w myśl art. 36 lub na przewlekłe prowadzenie postępowania stronie służy zażalenie do organu wyższego stopnia, a jeżeli nie ma takiego organu – wezwanie do usunięcia naruszenia prawa.

---

¹³ Art. 35 § 4 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

¹⁴ Art. 36 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.

¹⁵ Art. 37 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 3.12.2010 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 18), która wchodzi w życie 11.04.2011 r.